

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ”
БЛАГОЕВГРАД

ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

2700 Благоевград, тел/факс: +395/73/886617, e-mail: admin@law.swu.bg

ДИСЦИПЛИНА:

МЕДИЦИНСКИ ПОЗНАНИЯ И ПРАКТИКИ В СРЕДНОВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ

КОНСПЕКТ:

1. Състояние на изследователската база по история на медицината в Средновековна България.
2. Същност и характер на изворовата база за болестите и леченията в българското етническо и политическо пространство през Средновековието.
3. Античната медицинска традиция и нейните постижения.
4. Медицинските познания на славяни и българи.
5. Медицински познания и практики в българското общество през периода 60-те години на IX – края на X век.
6. Състояние, специфики и постижения през XI – XII век.
7. Медицински познания и здравословни проблеми в българското общество през късното средновековие.
8. Епидемиите в българското етническо и политическо пространство през периода VII–XIV в.

Задължителна литература:

- Апостолов, М., *Богомилските схващания за човека и природата, за здравето и болестта*. – В: *Из история на естествознанието в България*. София, 1982, 75–82.
- Апостолов, М., *История на медицината*. София, 1998.
- Боев, П., Кондова, Н., Чолаков, Сл., *Антропологично изследване на скелети от ранносредновековния некропол при с. Абланица, Благоевградски окръг*. – ИИА-ИМ 5–6, 1980, 109–118.
- Боев, П., Кондова-Чолакова, Н., Чолаков, С., *Антропологично проучване на материали от античния некропол на Аугуста Траяна*. – ИМЮИБ 7, 1984, 89–102.
- Боев, П., Кондова-Чолакова, Н., Чолаков, С., *Биологична реконструкция на късноантични популации от българските земи*. – Българска етнография 2, 1984, 27–32.
- Боев, П., Кондова, Н., Чолаков, Сл., *Демографска структура, заболявания и расова типология на населението на Каварна през Късното средновековие (по данни от некропола на Чиракман)*. – ИИМВ 25, 1989, 156–165.
- Боев, П., Чолаков, Сл., Кондова, Н., *Палеопатологични данни за средновековното българско население*. – ИИАИМ, 2, 1978, 16–26.
- Георгиев, М., Гигов, К., Тонев, Ст., Цанков, Н., *История на българската медицина*. Том 1. Велико Търново, 2009

- Йорданов, Й., *Антропологически изследвания на средновековни скелети от Преслав*. – ИИАИМ 5–6, 1980, 119–126.
- Йорданов, Й., Маринов, Г., Пенев, Н., *Палеопатологични данни от средновековните некрополи в Североизточна България*. – ИНМВ 19, 1983, 174–177.
- Кондова, Н., Чолаков, С., *Палеоантропологични данни за демографските процеси в българските земи през римската епоха*. – Българска етнография 1, 1939, 31–38.
- Кондова, Н., Чолаков, Сл., *Антропологични данни за физическия тип, продължителността на живота и заболяемостта на една средновековна популация от Добруджа*. – Българска етнография 3–4, 1993, 45–54.
- Кристанов, Цв., Ив. Дуйчев. *Естествознанието в средновековна България*, София 1954.
- Матанов, Хр., *Чумни пандемии и история. „Юстиниановата чума“ и „Черната смърт“: два повратни периода в историята на Средновековните Балкани*. – В: *Civitas humano-divina. В чест на проф. Георги Бакалов*. София, 2004, 339–347.
- Милтенова, Ан. (съст.), *Стара българска литература, Естествознание*, Том 5, София 1992.
- Милтенова, Ан., Кирилова, Ан., *Средновековни лековници и амулети*. София 1994.
- Петрова, Л., *Използване на някои животни, птици, насекоми в народните практики за лечение в Североизточна България*. – ИНМВ 21, 1985, 131–148.
- Попконстантинов, К., *Нежитъ идъше от Чръмнаго моръ*. – В: *Българска филологическа медиевистика. Научни изследвания в чест на проф. дфн Иван Харалампиев*. – В: *Българска филологическа медиевистика. Сборник научни изследвания в чест на проф. Ив. Харалампиев*. Велико Търново, 2006, 99–108.
- Попконстантинов, К., *НЕЖИТЪ и ANTAURA по данни от текстове върху оловни амулети*. – В: *По пътя на миналото. Сборник научни статии по повод 65-годишнината на д-р Георги Китов*. София, 2008, 144–149.
- Попов, М., *Медицината в средновековна България (VII–XIV в.). Специфични особености, тенденции, изтъкнати представители*. – В: *История на медицината в България*. София, 1980, 55–73.
- Русева, В., *Антропологични данни за промените в смъртността и продължителността на живота на територията на България от неолита до Късното средновековие, Дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“*. София, 2003.
- Чолаков, Сл., Боев, П., Кондова, Н., *Палеопатологични данни за средновековното българско население*. – ИИАИМ 2, 1978, 16–26.
- Чолаков, Сл., Боев, П., Кондова, Н., *Палеоантропологични данни за зъбно-челюстните заболявания на средновековното население по българските земи*. – В: *Материали от II-ри национален конгрес по история на медицината*, Велико Търново, 1985, 272–274.
- Чолова, Цв., *Естественонаучните знания в Средновековна България*, София 1988.

Препоръчителна литература:

- Христов, Я. *Щрихи към „Сказание за железния кръст“*. Благоевград, 2011.
- Христов, Я., *Четири етюда към „Сказание за железния кръст“*. София, 2024.
- Сорокина, Т. С., *История медицины*. Москва, 1992.

- Bartsokas, C., *Two Fourteenth Century Greek Descriptions of the Black Death*. – Journal of the History of Medicine and Allied Sciences 31, 1966, 394–400.
- Frey, E. F., *The Saints in Medical History*. – Clio Medica 14/1, 1979, 35–70.
- Hall, T. S., *Life, Death and the Radical Moisture*. – Clio Medica 6, 1971, 3–23.
- Pioreschi, P., *Contraception and Abortion in the Greco-Roman World*. – Vesalius I/2, 1995, 77–87.
- Porter, R., *The Cambridge Illustrated History of Medicine*. Cambridge, 1996.
- Poulakou-Rebelakou, E., J. Lascaratos, S. G. Marketos. *Abortions in Byzantine Times (325–1453 AD)*. – Vesalius II/1, 1996, 19–25.
- Jackson, R., *Doctors and Diseases in the Roman Empire*, London 1988.
- Kelly, K., *The History of Medicine. The Middle Ages 500–1450*, New York, 2009.
- Kiple, K (ed.), *The Cambridge Historical Dictionary of Disease*. Cambridge, 2003.
- Lascaratos, J., Tsiamis, C., Lascaratos, G., Stavrianeas, W., *The Roots of Cosmetic Medicine: Hair Cosmetics in Byzantine Times: AD 324–1453*. – International Journal of Dermatology 43, 2004, 397–401.
- Little, L. K. (ed.), *Plague and the End of Antiquity. The Pandemic of 541–750*. Cambridge, 2007.
- Magner, L., *A History of Medicine. Second Edition*. Boca Raton, 2005.
- Mays, S., *The Archaeology of Human Bones*, London – New York 1998.
- Miller, T., *The Birth of the Hospital in the Byzantine Empire*, Baltimore – London 1997.
- Siraisi, N. G., *Medieval and Early Renaissance Medicine. An Introduction to Knowledge and Practice*, Chicago – London 1990.
- Temkin, O., *Byzantine Medicine: Tradition and Empiricism*. – Dumbarton Oaks Papers 16, 1962, 97–115.
- Theodorides, J., *Rabies in Byzantine Medicine*. – Dumbarton Oaks Papers 38, 1984, 149–158.

Изготвил:

Гл. ас. д-р Янко Христов /...../